

**SANTA COLOMA EN LA MORT DE JACINT VERDAGUER, RESSÒ n° 314,**  
any 2002

El juny d'enguany es celebra el centenari de la mort del gran poeta Jacint Verdaguer. El seu nom, junt amb el d'Antoni Gaudí, omplen aquest 2002 els esdeveniments culturals a tot Catalunya. Vaig quedar estranyat, però les seves bones raons tindran, quan els Amics de la Ratafia dedicaren les III Jornades Literàries a honrar, molt encertadament, la poetessa M<sup>a</sup> Mercè Marçal i vaig pensar que s'havia perdut una bona oportunitat de donar a conèixer l'obra i persona del poeta català més citat però sovint poc llegit. Suposo que alguna o altra institució colomenca s'afegirà a l'any Verdaguer amb algun col·loqui, conferència o recital; mossèn Cinto s'ho mereix. Abans d'intentar explicar-vos la Santa Coloma de 1902 deixeu-me dir d'on prové el meu interès pel gran poeta català. Deixaré de banda la seva poesia religiosa i la seva poesia íntima, lloable, però fóra del meu estudi, i em fixo en la seva poesia històrica, pletòrica, descomunal, exagerada si voleu: *L'Atlàntida*, *L'emigrant*, *l'Oda a Barcelona* i sobretot *Canigó* són el fruit del moment històric que vivia Verdaguer per recuperar Catalunya com a nació. I tanmateix, com a historiador, el que més m'interessa d'ell són les passions que desfermà quan començà la seva crisi espiritual que el portà a un enfrontament amb els poders establerts fins ara amics (bisbe Morgades, Marquès de Comillas) i que significà la divisió dels catalans en l'afer Verdaguer amb els dos grans grups polítics del moment: conservadors (La Lliga es creà l'any 1901) i liberals-republicans. Res més. Mirem doncs com anava Santa Coloma aquest ja llunyà 1902.

En primer lloc, cal dir que l'elecció d'alcalde es dirimia sempre entre els regionalistes (conservadors) i els republicans, i sempre guanyaven els primers. El 1902 l'alcalde era Josep Boix i Estany. En la primera sessió del nou ajuntament l'alcalde elegit triava els alcaldes de barri de Sant Pere Cercada, Castanyet, Vall i Vallors. Les comissions (ara en diem regidories) eren les següents:

*“Gobernación: quintas, correccion, seguridad, vigilancia, orden público, censos y empadronamineto, alojamientos, bagajes y empleados*

*Fomento y estadística: instrucción pública, agricultura, obras públicas y caminos, aguas y alumbrado, ornato y mercados*

*Hacienda: presupuestos, cuentas, amillaramientos, repartos, suministros, consumos y matadero*

*Beneficiencia y Sanidad: caridad, calamidades, socorro hospitales y dementes, expósitos, cementerios, epidemias, higiene y salubridad*"

Els bancs de Sant Salvador eren de pedra i el Consistori aprovà enllumenar els estius el passeig de Sant Salvador amb 22 bombetes. En Josep Coll Viader demanava permís per instal·lar un motor a vapor de 3 C.V. a l'hort de casa seva en el Carrer del Prat, 64 per fabricar ametlles dolces i l'ajuntament decidí fer un pregó per si algú hi trobava algun inconvenient. Pocs mesos més tard en Francesc Figueres també demanava posar un motor per fer pasta, en el C/ de Vall, 13. Cal recordar que feia només cinc anys que havia arribat l'electricitat a la ciutat. El 28 de juny es prohibia "*sacar letrina de las siete de la mañana a las nueve de la noche y desde esta hora, se permite en barralones tapados*" També s'acordava posar una multa de dues pessetes a qualsevol carro, carruatge o cavalleria que circulés per dins el passeig de Sant Salvador.

Un tema problemàtic d'aquests anys era el religiós. L'anticlericalisme republicà i de bona part del món obrer es plasmà fortament en les primeres dècades del segle XX. Separar l'Església de l'Estat era una fita per als republicans. No estranyi doncs que el mes de juliol els regidors republicans Pere Carós i Rafael Figueras es queixessin que els mestres "es distreien" acompanyant als nens a l'església "*cuya misión debe ser competencia de los padres de los educandos*", i demanaven a l'alcalde que els obligués a no fer-ho "*relevandoles de esta manera de la casi obligación que alguien haya tratado de imponer a estos funcionarios en detrimento de su sagrado ministerio, ya que en ningún caso debe convertirse al Maestro en ayo o mero guardián de sus discípulos*". Cal recordar que la pressió insistent dels republicans en contra de l'ensenyament religiós és el que portà a un grup de pares catòlics, dos anys més tard, a fundar el col·legi La Salle a Santa Coloma.

Una altra dada important d'aquest 1902 abans de passar al tema Verdaguer: el mes d'agost els propietaris Josep Sureda, Josep Massagué, Gabriel Fontdeglòria i Pere Planas acabaven de construir l'anomenada carretera de Farners, "*camino carretero recientemente construido que empezando en el torrente de la Riera Majó cerca de esta villa y pasando por el llano de Farnés termina en la casa del propietario D.Juan Formiga de San Pedro Cercada, cuyo interés general a nadie se oculta, ya por tener una anchura de cuatro metros con su correspondiente cuneta, ya por dirigirse al Santuario de N<sup>ra</sup> S<sup>ra</sup> de Farnés, patrona de esta villa como y también por tratarse de una interesante vía más de comunicacion*". Els propietaris s'havien constituït en societat

per conservar bé la carretera i havien llogat a Pere Alimany per tenir-ne cura. Demanaven a l'ajuntament una subvenció per una sola vegada per les despeses de la construcció i una altra subvenció anual de 250 pessetes pel manteniment; a canvi, els propietaris cedirien el dret de camí públic des de la Riera Major fins a can Planas per poder arribar a l'ermita de Farners. L'ajuntament decidí una subvenció anual de 200 pessetes.

L'octubre del mateix any, la Corporació Municipal acordava triar l'opció exterior per construir la carretera de Sant Hilari Sacalm, ja que l'interior ( Carrer Nou, Major i Raval) la veien impossible per l'estretor de la via que obligaria a enderrocar diverses cases, a més de la impossibilitat de girar els carruatges de doble tir en la cantonada C/ Nou-C/Major.

I Verdguer?. El 21 de juny de 1902 l'ajuntament es condolia de la mort del poeta: *"...enterada esta Corporación Municipal del fallecimiento de Mosen Jacinto Verdguer hace constar su más profundo sentimiento por la pérdida de tan insigne vate, gloria de las letras patrias. Asi mismo se acuerda por unanimidad asistir dicha Corporación al solemne oficio que a sufragio del alma del referido Rvdo. Sr. Verdguer se celebrará el próximo martes y costear de fondos municipales los gastos de la cera que se invierta en dichos actos"*.

El 12 de juliol de 1902, i a petició de diversos propietaris del carrer Nou, l'ajuntament canviava el nom d'aquest carrer pel de mossèn Jacint Verdguer: *"por creerlo simpático y agradable y una verdadera honra para esta Villa el poner una de sus más importantes y hermosa vía pública a la venerada sombra del popular "mosén Cinto", pues tratándose de una gloria universal, de un verdadero genio que ha producido del modo más literariamente artístico, concepciones colosales, verdaremanete gigantescas en el arte poético, que ha sido la admiración de todo el Mundo, desean honrar pues, su memoria como buenos catalanes y españoles"*

Al mateix temps (no fos cas que el poble s'empatxés només de cultura) també acordaren canviar el nom del carrer Aurora pel de Francesc Camprodon, *"diputado a Cortes de este distrito, a quien se debe la construcción de la carretera del Estado que une esta villa con la estación de Sils prolongada hasta LLoret de Mar"*.

Deixeu-me acabar amb un fragment del poema *Nit de Sang* dedicat a un tema àmpliament treballat per mi com és la Guerra dels Segadors:

Catalunya, Catalunya, / lo teu dia s'és fet nit,

I si ton present és negre / bé n'és més l'esdevenir.  
Lo blat de tos plans i rostos / i els arbres de tos camins  
Un dia per altre es reguen / ab sang de tos amats fills,  
Puix per tot arreu ne maten / los soldats del rei Felip,  
Com si el ser de ta nissaga / fos lo més negre dels crims  
De tants fills com alletares / un sol n'hi ha de ben vist,  
Només un que ajudar-te puga / i és ton més dolent botxí.  
Comte de Santa Coloma / malviatge qui et parí,  
Que tants llamps caiguen en terra /Y que, de tants, cap te fir!  
Lo dia que vares néixer / fou un dia maleït,  
Més li valdria a ta pàtria / que hagués nat un escorpí [...]"

I tot això escrit per un capellà, poeta i català No, no podem oblidar Verdaguer. El seu crit d'angúnia sobre Catalunya és, malauradament, més viu que mai.